HISTOIRE DU ROYAUME PHOUAN

par CHAO SAIGNAVONG de XIENG KHOUANG

-o-o-o-o-o-o-o-

(Traduction et notes du Lieutenant ACHARD)

-o-o-o-o-

໑໖- ເຈົ້າເງິນ ບໍ່ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ ຍ້ອນເກີດການຂັດ
ການ ເພື່ອໃຫ້ເຈົ້າຄຳຍີ່ ລາບເລີກສຽນ-

໑໗- ເຈົ້າຄຳເຍີບ ບຸດເຈົ້າຄຳເຍີບໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ-

໑໘- ເຈົ້າຄຳຫາບ

໑໙- ເຈົ້າຄຳກົງຫົວຄາ

໒໐. ເຈົ້າຄຳຄອນ

໒໑. ເຈົ້າຄຳວອນ

໒໒. ເຈົ້າຄຳທັບ

໒໓. ເຈົ້າຄຳທາວ

໒໔- ເຈົ້າຄຳເກີດ

໒໕. ເຈົ້າຄຳຍີ່ ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ ເມື່ອຈຸລສັກກະລາດ
651 - ເຈົ້າແມ່ນຄົນ ອົງດີ ມີໄດ້ພາງ
ທີ່ເມືອງ ແຄວ ຊຽງສາງຂວາງ ຄອບຄອງເລ
ມາເປັນພະເທສ - ແຕ່ນັ້ນມາກໍ
ມີການຕໍ່ສູ້ກັນກັບແຄວ ມ້ວງເມືອງ
ລົມເກີ້ງວ່າ ຜູ້ເມືອງ ໃຫ້ເຂົາກໍມີ.

໒໖- ພະເຈົ້າຊຽງຄຳຍ່ - ເປັນບຸດຂອງເຈົ້າ ຄຳຍີ່ ຊື່ຂາງ
ມາດາ ແມ່ນແຄວ - ເຈົ້າຊຽງຄຳ
ຍ່ ເມື່ອຍັງນ້ອຍ ຊື່ນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳຍ່
ບັກ. ໄດ້ເລື່ອງ ເສນາທັງຫຼາຍກໍ່ຖວາຍ
ພະນາມວ່າ ພະເຈົ້າຊຽງຄຳຍ່.

ພະເຈົ້າຊຽງຄຳຍ່ເມື່ອບໍ່ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ
ໄດ້ຕິດຕາມບິດາ ຂັບໄລ່ເງີ້ລາກເມືອງໄປໃນສະຖານແກ່
ວັນທີກ - ໄດ້ລີ້ໄປຢູ່ບ້ານຄັນ ປາກຊັນ - ຢູ່ເກົ່າ
ເຈົ້າຟ້າງູ່ມ ໄດ້ຂັບມາແຕ່ເມືອງ ຂະເໝົາ ສະເອົາບານ
ເມືອງ ຄືນ ກໍມາຍົບເອົາເຈົ້າຊຽງຄຳຍ່ທັນນັ້ນ-

ໄດ້ຫາວ່າສົມຄົບກັນເພື່ອເປັນປົກກະສະຫາງ - ແລ້ວກໍ່ພາເອົາກອງ
ທັບເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງ . ເມື່ອເຖິງຊຽງຂວາງ, ເຈົ້າຄຳຜົງ
ສົ່ງຄົນປີດາແຫ່ງພຣະເຈົ້າຂຸນຄຳບໍ່ ຫຼືເອີ້ນດີ ນັ້ນ ກໍ່ມອບເມືອງໃຫ້
ພຣະຣາຊະກຸມມານ ລວງທ່າໃບໃບປີ ໗໑໒ . ເມື່ອເອົາເມືອງຊຽງຂວາງ
ແລ້ວເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ກໍ່ຂໍທາງທາຫານພວນ ເລີ່ໄປຕີຫຼວງພຣະບາງ ລະ
ຫວ່າງ ເຈົ້າສູວັນນະຄຳຜົງ - ພໍເຖິງ ໗໑໔ ເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ເຫັນພຣະເຈົ້າ
ຂຸນຄຳບໍ່ບໍ່ຊີດຊູ ໃນທາງທາຫານ ກໍ່ຊຸເອົາມາຊຽງຂວາງແລ້ວ
ກໍ່ຈັບເອົາບາງສ່ວນ ກັບໄປກໍ່ໄວ້ຫຼວງພຣະບາງ

×

× ×

×

໑໑. ເຈົ້າລ້ານຄຳແດງ - ບຸດເຈົ້າຊຽງຄຳບໍ່ໄດ້ຄອງຣາຊະສົມ
ບັດ ເມື່ອ ໑໓໔ ສິບປີປົນຍະທີ່ການ
ຄຳບຸໃຫ້ ສຸກ ສຸງ ດຽງ ທາງ:ກ
ສົມ.

ພຣະອົງໄດ້ຈັດຕັ້ງກັດເຫນຍງຂຶ້ນ ເປັນ
ດ່ານ ກັດເຫນງ ລານຄຳແດງ, ເພື່ອ ຄັບ
ກອງ ບານ ເມືອງໃຫ້ມີລະບຽບວຽບຮ້ອຍ

ພຣະອົງຄົງໄດ້ນຳເອົາພຸທະສາ
ສນາທີ່ເມືອງຫຼວງສາວະດີ ຂຶ້ນມາເພີ່ມ
ດວງ ພຣະພຸທະສູບທາງມາໂຫຼະກາກ
ດວງ. ແລະເພື່ອໃຫ້ສາສນາດຳເນີນ
ໄປດວງນັ້ນ, ພຣະອົງໄດ້ນຳສົ່ງພຣະສົງ
ສຽວໄປຮຽນຢູ່ເມືອງສາສນາທາງຮຽນ
ສາງວັດວາອາຮາມທີ່ອີ່ນພະບົດຊຸ
ນະຄອນ.

ເຈົ້າລ້ານຄຳແດງໄດ້ເສດັດໄປຫາອົງພຣະບາງ ຊຶ່ງຕາມທາງຜ່ານທີ່ນັ້ນ ກໍ
ໂຮງວັດວາອາຮາມຕ່າງໆ ໄດ້ຈາລຶກໜັງສືພາສາບາລີ ເພື່ອສ້າງວັດ
ວາອາຮາມ ທາດເຈດີ ທາດສີ່ທິດໃນເມືອງພວນ.- ພໍມີພາສ້າງສາ
ໄສ່ເມືອງພວນ ທ່ຽວມາຕັ້ງໃຫ້ເປັນປະເທດສາ ຫຼັກເມືອງໄດ້ດີແທ້ ໃຫ້ເປັນ
ອັນ ຄົນຮັບຕໍ່ໄປ ແລະ ເພາະກັບສົງຄາມ ບໍ່ລະ ຫວັງເທົ່າມາຫຼາຍປີນີ້.

ພຣະສັງຄະຫຼວງຫຼາຍອົງ ເດັນສານາຍົກ ສັງຣາຊະການ ຈຶ່ງພ້ອມກັນຕໍ່
ເປັນທີ່ງຸ່ມເສີມ ເຈົ້າລ້ານຄຳແດງ ແລະ ຖວາຍພຣະນາມວ່າ ເຈົ້າຊີວິດ
ເສດຖາ ແລະ ຍົກພາວເມືອງລາວ ເມືອງພະຫາຣົດມະ ພູສີ ພຣະ
ຈັກກະພັດ ທີ່ສົມ ມະຫານັກກະ ລະຕັກກະເຊສາລາມະກະນ ຊຶ່ງຂອງ
ລາງສະຫານີ

ພຣະອົງຄົງດຳລົງຣາຊະສົມບັດ ຢູ່ໃນຄວາມສະງົບສຸກ ແລະ ມີຄວາມ
ສຸກ ທາງເມືອງ ແລະ ລື້ງ ທາງປະເທດອື່ນໆ.- ເຈົ້າເມືອງຫຼວງ(ອຸ່ນເຮືອນ)
ຜູ້ຂຶ້ນຄອງ ລະ ນຶ່ງຣອບ ຂອງເຈົ້າລ້ານຄຳແດງ ແລ້ວ ກໍ່ພະສັງນາງ
ສົງຄົນ ຊື່ເຈົ້າຍົ່ງ ງຸ່ນ ເອົາໄປກັກໄວ້ນັ້ນ.

ຫຼວງພຣະບາງ (ຂຸນສວນແສນໄທ) ຍັງໄດ້ຂໍກອງທັບທາງພວນ
ເລື້ອຍໆ ເພື່ອໄປຊ່ວຍໃນການລົບກັບພຣະຍາ.

X X

X

໕. <u>ເຈົ້າຍົ່ງຂາວ</u>. ເປັນບຸດເຈົ້າລ້ານຄຳແດງ, ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊະ
ສົມບັດໃນຄາວ 784. ເຈົ້າອົງນີ້ມີໂອບຸນ ນີ້ອົງ
ນັ້ນເອີ້ນວ່າ ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເມືອງ. ໂອບຸນ ແລະ ຍົ່ງ
ຍິນຂ່າວສົນ ທັງແກ່ຍົ່ງຂາວ. ຊາວເມືອງທັງຫຼາຍ
ກໍຖວາຍນາມ ວ່າເຈົ້າຍົ່ງຂາວ.

ເຈົ້າຄຳອອນ (ບໍ່)

ເຈົ້າຄຳຕອນ (ຊົ່ງ)

ແຕ່ພະຣາຊະການນານນີ້ ບໍ່ຮູ້ພະເຫດ ເມື່ອເຈົ້າເມືອງຂາວ ສິ້ນຊີບ
ຈຶ່ງໄດ້ສວັນນະຄົດໄປພັນ. ບໍ່ມີເມື່ອບໍ່ມີຜູ້ຄອບຄອງຊີວ - ພະຍາ "ແສນ
ຕໍ່ມາຫາພະຍາສີ.

໔໙. ເຈົ້າຄຳອອນ. ບຸດເຈົ້າເມືອງຂາວໄຫຍ່ມາເລີ້ວ ກໍ່ໄດ້ຄອງຣາຊະສົມບັດ.

໕໐. ເຈົ້າຄຳດ່ອນ. ນ້ອງເຈົ້າຄຳອອນໄດ້ຄອງຣາຊະສົມບັດ.

໕໑. ເຈົ້າຄຳສັ້ນ. ບຸດເຈົ້າຄຳດ່ອນໄດ້ຄອງຣາຊະສົມບັດ ເມື່ອຈຸລະສັກຣາຊ 1012. ຣາຊະການເຈົ້າອົງນີ້ ໄດ້ມີສົງຄາມຫຼາຍຄັ້ງກັບວຽງຈັນ ແລະ ຊະນະຫຼາຍຄັ້ງ. ແຕ່ສຸດທ້າຍໄດ້ເສັຍໄປ ແລະ ເຂົ້າມານີ້ ກອງທັບວຽງຈັນໄດ້ທຳລາຍວຽງ ກວາດເອົາຄົວພວນໄປຢູ່ວຽງຈັນ ຫຼາຍແສນ ມີບ້ານຢູ່ ຫຼົ່ມ ພັນມາ ແລະ ເອີ້ນວ່າ "ພວນເດີມ".

ການທີ່ລາວພວນກັບວຽງຈັນບໍ່ກົງກັນ ມາຈາກເຈົ້າສຣິນະວົງສາ ເຈົ້າວຽງຈັນ ມາຂໍໄດ້ນາງ ແກ້ວຍອດຟ້າ ບຸດຕີຂອງເຈົ້າຄຳສັ້ນ ໄປບໍ່ນອນ ໄຫ້ ແລະ ເຈົ້າສຣິນະວົງສາ ກໍ່ມາລັບນຸ່ງຂອງ ແລະ ພາເອົານາງໄປ ຈຶ່ງວ່າຈະເອົາໄປ ດ້ວຍກັນກໍ່ດີ. ເຈົ້າຄຳສັ້ນກໍ່ບໍ່ເຕັມພະໄທ ໄປແຕ່ຍາດໄດ້, ແລະ ພາກັນຮ້ອງສາບານ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ເຣື່ອງໄປຖືງເຈົ້າລ້ານຄຳກາງໄດ້ ຕໍ່ເປີ ມານັ້ນ.

໕໒. ເຈົ້າຄຳຫຼ້າ. ບຸດເຈົ້າຄຳດ່ອນ (ນ້ອງເຈົ້າຄຳສັ້ນ) ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊະສົມບັດແທນອົງນີ້.

໕໓. ເຈົ້າຄຳກີ່ວຽງ. ບຸດເຈົ້າຄຳສັ້ນໄດ້ຄອງຣາຊະສົມບັດ

໕໔. ເຈົ້າຄຳລາວັນ. ບຸດເຈົ້າຄຳກີ່ວຽງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊະສົມບັດ

ເມື່ອຈຸລະສັກກະລາດ 1049. ເຈົ້າອິນທະສົມ...
ອຸຍ (ເຈົ້າກາງເມືອງ) ເປັນເຈົ້າເມືອງແທນ.

໓໕. <u>ເຈົ້າກາງຍຸທະ</u> - ບຸດເຈົ້າກາງສານໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ.

໓໖. <u>ເຈົ້າກາງມະໂນ</u> - ບຸດເຈົ້າກາງຍຸທາ ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ. ເຈົ້າອົງນີ້ມີມະໂຫສົມພູນລາຊາກິດຈະ ດີຫລາຍຢ່າງ - ເມື່ອໄດ້ລາຊະໂທສົມບັດແລ້ວກໍ່ມີການເຄື່ອງ ທີ່ໄດ້ມີສະຫລາດກັບຫລາຍຢ່າງ ແລະເກັບການທຫານໄປຊ່ວຍເມືອງຫລວງເມືອງຊຽງ ແລະກັບຢູ່ເມືອງ ແລະຈຽງຈີນ.
ເຈົ້າກາງມະໂນ ຍັງໄດ້ສ້າງບ້ານເມືອງ ແລະສ້າງອາລາມໄວ້ເປັນທີ່ສັກກະເສີນ ແລະເມືອງນອນ ຈົນໄດ້ມີຊື່ສຽງທົ່ວໄປທົ່ວປະເທດ.

໓໗. <u>ເຈົ້າປຸ່ນສົງໄຫ</u> - ບຸດເຈົ້າກາງມະໂນໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ

໓໘. <u>ເຈົ້າປຸ່ນຊຸດດີ</u> - ບຸດເຈົ້າກາງມະໂນ, ນ້ອງເຈົ້າປຸ່ນສົງໄຫໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ.

໓໙. <u>ເຈົ້າກາງປຸ່ນກົງ</u> - ບຸດເຈົ້າປຸ່ນສົງໄຫ ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ, ເມື່ອໝົດລຸ້ນເຈົ້າກາງປຸ່ນກົງແລ້ວ, ບໍ່ມີຜູ້ໃດຄອງເມືອງ ທັງໄປຕັ້ງເຂົ້າເຈົ້າຫລັງຫລາຍ ບໍ່ຮູ້ຍະເອົາມາເປັນເຈົ້າ ຍ້າຍກາງເຫວໄວ້, ເສັ້ນທາງໄປໃນເມືອງຍອນສີ່ ລ້ານນາເຊີງຊາວ ເປັນອີກບ້ານ ລົບກັນ ເມື່ອເຈົ້າປຸ່ນລົນໄດ້ຂຶ້ນຄອງເມືອງ -

໔໐. <u>ເຈົ້າປຸ່ນລົນ</u> - ບຸດເຈົ້າປຸ່ນກົງໄດ້ຂຶ້ນຄອງລາຊະສົມບັດ

໔໑. <u>ເຈົ້າກາງອຸ່ນເມືອງ</u> ບຸດເຈົ້າປຸ່ນລົນ ໄດ້ຄອງລາຊະສົມບັດ ແລະໄດ້ເອົາເຈົ້າກາງເໝັ້ນ ຜູ້ເປັນເຈົ້າອຸປະລາດ ເພື່ອທຳການສືບຍະເຕັມຍະຄຸນກໍ່ມາ.

× ×
×

ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ (1113-1141). ອົງສິລິບຸນ (1141)

ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ເປັນບຸດເຈົ້ານົບຄຳເມືອງ ໄດ້ຂຶ້ນເສວຍຣາຊ ໃນສັກກະຣາຊ 1113 ປີຣວງເຮົ້າ.

ພຣະອົງໄດ້ຕັ້ງໃຫ້ ເຈົ້າອົງບຸນ ຜູ້ເປັນນ້ອງເປັນເຈົ້າອຸປຮາຊ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການປົກຄອງຕ່າງໆ.

ພຣະອົງໄດ້ຈັດກອງທັບ ພວນຂຶ້ນເມືອ ເພື່ອຈະຕີກັບຫຼວງພື້ນ (ເຈົ້າຊຽງອົງເອ້), ແຕ່ເສັຽໄຊ. ແລະເພື່ອທຳລຸບາງ, ກໍມອບໃຫ້ເຈົ້າອົງບຸນ ຜູ້ນ້ອງຂອງເມືອງ ຂຶ້ນກັບຫຼວງຈັນໄປຊ່ວຍວິຄາວ. ແລ້ວເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ກໍ່ຍົກໄປເຫວັຍພັນຫຼັກ ເພື່ອຊ່ວຍຊ່ວຍເອົາ ລາຊະດອນຜ່ານພົ້ນ ມາລົບກັບກອງທັບຫຼວງຈັນ, ທີ່ຢູ່ໃນຄ່າຍແລຂອງເຈົ້າແກ້ວ ແຕ່ເມື່ອມາເຖິງຫຼວງຂວາງ, ເຈົ້າອົງບຸນກໍ່ສູ້ລົບກັບຜູ້ນີ້, ແຕ່ບໍ່ຊະນະ ແລະອົງບຸນກໍ່ພ່າຍແລ້ວ, ຕີຕ່ໍກັນໄປ. ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງກໍ່ຂຶ້ນເສວຍຣາຊຕັ້ງແຕ່ ແລະຂຶ້ນສ່ວຍຕໍ່ຫຼວງຈັນ.

ເມື່ອໄດ້ລາຊະດອນທັງປ່ວງ ຢູ່ກັບຕາມແລະລວມກັບຫຼາຍ. ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ໄດ້ການໃຫ້ຄົວທັງຫຼາຍໃນເມືອງລຸ່ມໃຫ້ມາຢູ່ຝາກຈົນທັງພິພານີ (ພົງສາວະດານລາວ).

ໃນລະຫວ່າງນັ້ນ ທັບພັນທັງຫຼາຍ ກໍ່ໄດ້ຂຶ້ນກັບຫຼວງຂວາງ, ເຖິງ 1118 ປີຣວງໄຈ້ ເມືອງແສນໄດ້ຄູ່ພຣະບາດ ຕໍ່ພຣະກະສັດ. ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ເພື່ອປາບການຄູ່ຄົດກໍ່ມີພຣະຣາຊະອາຍາໃຫ້ປະຫານຊີວິດ ພະຍາແສນ ແລະລັກຂຽງຂອງພັນ.

ເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ສະວັນນະຄຸດ ໃນປີ ໑໑໔໑ ປີກົດເຄົ້າ.

ເຈົ້າສິລິບຸນໄດ້ຂຶ້ນເສວຍຣາຊສົມບັດ ແທນເຈົ້າອົງຫຼ່ອງ ໃນປີດຽວນັ້ນ (1141). ໃນປີນີ້, ກອງທັບໄຫຍ່ຂຶ້ນມາຕີຫຼວງຈັນແຕກແລ້ວ ກໍ່ເລີຍຂຶ້ນມາຕີຫຼວງຂວາງຈາກບ້ານເມືອງເສັຽຫາຍ

ອົງສິລິບຸນ ສະວັນນະຄຸດ ເມື່ອສັກກະຣາຊ 1143.

X X

X

ເຈົ້າອົງໂລ ເມືອງໂຄ້ (1143-44)-
ເຈົ້າສົມພູ (1144-65)-

ເຈົ້າອົງໂລ, ເດີມມີພຣະນາມວ່າ ເຈົ້າທ່າເມືອງ, ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດໃນ ໑໑໔໓ ປີຮວງເປົ້າ - ຢູ່ມາເຖິງປີພຸ່ງໂລນເຂົ້າ ຢ່າໜີໄປຢູ່ເມືອງໃນ, ເມືອງພຸ່ງແກວ, ແລ້ວກໍ່ສູນຫາຍໄປ

ເມື່ອເຫັນດັ່ງນັ້ນ ປະຊາຊົນຈຶ່ງອັນເຊີນເຈົ້າອົງໂລ ແລ້ວ- ແຕ່ເຈົ້າອົງໂລ ມີພຣະບຸດໄວ້ສອງອົງຄື: ເຈົ້າກາງ ແລະ ເຈົ້າຫຼ້າ.

ໃນສັກຣາຊ 1144 ເຈົ້າສົມພູ ບຸດເຈົ້າອົງຫຼໍ່ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດ ແທນເຈົ້າອົງໂລ. ໃນລະຫວ່າງນັ້ນ, ກວນອັບ (ແກວ) ກໍ່ກະບົດຊາກເຈົ້າຟ້າແກວໄດ້ນໍາກໍາລັງທະຫານ ມາເຈົ້າເມືອງຫຼວງ ມາຕີຊຽງຂວາງ - ຕີເອົາເມືອງເກົ່າ (ທີ່ໂພນພຸ່ງຫົວ) ບໍ່ແພ້ທະຫານ ຊຽງຂວາງ, ກໍ່ເລີຍແຕກໜີຄືນຫຼວງພຣະບາງຕັ້ງເກົ່າ.

ເມື່ອສັກຣາຊ 1146 ເຈົ້າສົມພູ ສ້າງທ່າຕາຂຶ້ນ ແລະ ຄິດບໍ່ຢາກຈະຂຶ້ນກັບວຽງຈັນ ທີ່ອົງຫຼໍ່ໄດ້ປະຕິບັດມານັ້ນ - ເຈົ້າວຽງຈັນຊາບ (ອົງລອງ) ກໍ່ເກນກອງທັບໃຫ້ເຈົ້າແກວ ແລະ ນັນທະເສນ 3000 ຂຶ້ນມາຕີຊຽງຂວາງເມື່ອ ຄ.ສ 1147 - ເຈົ້າສົມພູຊາບດັ່ງນັ້ນ ກໍ່ເກນທາທານໄປລໍ້ຫາງເຈົ້າແກວ ແລະ ນັນທະເສນ. ສູ້ບໍ່ໄຫວກອງທັບຊຽງຂວາງແຕກຄືນມາ - ທາທານວຽງຈັນກໍ່ຫຼາເຂົ້າຊຽງຂວາງໃນສັກຣາຊ 1148 ປີຣວງສະງ້າ, ເຈົ້າສົມພູກໍ່ພາຍໜີຂຶ້ນໄປຢູ່ເມືອງຊຽງແຂວງ ທົ່ວຍັບຫຼັງທາກ.

1150 ເຈົ້າແກວ ແລະ ນັນທະເສນ ທີ່ມາຕີຊຽງຂວາງ ນັ້ນເລີຍໄປຕີຫຼວງພຣະບາງແຕກອີກ. ເຈົ້າກາງ ແລະ ເຈົ້າໂພທິສານ (ເຈົ້າຫຼ້າ) ກໍ່ຖືກເອົາລົງມາດີເມືອງກັນ - ເຈົ້າໂພທິສານກໍ່ແຕ່ງໃຫ້ນາງໄຊ້ໄປຫາເຈົ້າ ນັນທະເສນທີ່ຫຼວງພຣະບາງ.

ເຈົ້ານັນທະເສນກໍ່ແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າແກ້ວ ເອົາກອງທັບມາຕີເຈົ້າກາງ - ຊະນະບໍ່ແຕ່ກະເສີ ເຈົ້າແກ້ວກໍ່ເລີຍຂຶ້ນມາເກົ່າເມືອງສູມ

ໃນເວລາແຮ່ງ. ໄດ້ຫາງຄົງນ້ອຍແກງ ບ່ວນແລະເອົາມາ
ເລຽງຂັນໄປຫາວ່ເພ້ນທາງຫາກໍເພື່ອການເຈົ້າສົມພູ. ລູ້ເອົາ
ເພຍເມືອງກໍ່ແລະເພຍເບົາເຈັງລົງໄປວຽງຈັນນາ!
ກັບໄປເຖິງນັ່ງນີ້ ເກາຂ່ນ ຊ້ງສົມດີ, ທັບເຈົ້າແກວກໍ່
ຂ້າເພຍເມືອງກໍ່ແລະເພຍເມືອງເຊັງຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ເອົາແຕ່ເຈົ້າ
ສົມພູລົງໄປກາກໍໄວ້ທີ່ວຽງຈັນ ລ່ວງໄດ້ນັ້ນ.
ເຈົ້າຊຽງນ້ອຍເຈົ້າສົມພູ ເຫັນການອັນບໍ່ບຸກີ ທັບຄ່ງນີ້
ກໍ່ມີລາຍພະ ຫາກໄປຫາເຈົ້າປ່າແກວງ ໃຫ້ກອງທັບມາທີ່
ວຽງຈັນ ແຕ່ກາໃນປີ 1153 ປີຮວງໃຄ້. ເຈົ້າສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງ
ກໍ່ຮັບຈັດເຂົາເອົາຄົບຄົວ ບ່າວໄພ ລາຊະດອນ ພວນ ຂຶ້ນມາ
ຊຽງຂວາງໃນທັນທີ. ຢູ່ຊຽງຂວາງໄດ້ປີນຶ່ງ ກໍ່ພາກັນເອົາຄົວ
ການຂຶ້ນໄປຢູ່ເມືອງແຖງ (ຢຽນບຽນຟູ) ໃນເຂດລຽງຂັນອງ
ຄວ ປີ 1154.
ໃນປີດຽວນັ້ນ (1154) ເຈົ້າກາງກໍ່ຂຶ້ນມາຕັ້ງບ້ານເມືອງ
ຢູ່ທີ່ນາບອກເມືອງຄຳ (ລາງປອກ).
ເຖິງປີ 1156 ປີກາບຍີ່ ເຈົ້າສົມພູ ໂຮມເອົາກຳລັງໄພ
ພົນໄປທາງບົກ, ຜ່ານທາງເມືອງແຖງ ລົງມາຕີເຈົ້າກາງທີ່ນາ
ບອກ. ທັບເຈົ້າກາງແຕກ ລົງໄປຫາເຈົ້າເມືອງຫວາ ເພື່ອ
ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ໃຫ້ມາຕີເຈົ້າສົມພູ ໆ ນຳເຈົ້າກາງໄປເຖິງ
ເມືອງສຸຍບໍ່ທັນກໍ່ພາກັນກັບຄືນມາຕັ້ງຢູ່ບ້ານທາງເມືອງຄຳ.
ສັກກະລາດ 1157 ປີຮັບເໝົ້າ ເຈົ້າວຽງຈັນໃຊ້ໃຫ້ເຈົ້າອົບຂຶ້ນໄປ
ຕີເມືອງແຖງແຕກ.
ສັກກະລາດ 1158 ປີຮວາຍສີ ເຈົ້າສົມພູກໍ່ເອົາມາຕັ້ງຢູ່ຊຽງຂວາງ
ຄືນບຸນກາວ. ເຖິງສັກກະລາດ 1160 ປີເປີກສະງ້າ ເຈົ້າສົມພູ
ປ່ວຍທີ່ຄ່າຍທ່າເຍີນແລະສວຽວຫາ ບຸນກາວຂຶ້ນ. ແລ້ວກໍ່ຈັດລູງ
ພະລົງຄຣາວບ້ານພວນລົງໄປຮັບລົງກາງສາມາທີ່ວຽງຈັນ

ເມື່ອ 1164 ປີເຕົາເສັດ.

ພະຍາວິຫານຄູຫຼວງຈັນ ແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າເມືອງທ່ານັ້ນແລະບໍລິວານ ຫຼວງພຣະບາງ ... ໃນປີນັ້ນສຽກຫາງໃນເມືອງພວນ ...

ສັກກະຣາດ 1162 ... ເຫັນວ່າເຈົ້າສັນຍາ ໄດ້ຢູ່ຈັ່ງ ການ ... ໃຫ້ເຈົ້າ ... ຂຶ້ນມາຈັບເອົາເຈົ້າສັນຍາລົງໄປ ... ເຖິງເມື່ອ 1163 ປີຣະວາຍເຣົາ ບຸດ ເຈົ້າສັນຍາ ກໍປະລາດ ... ໄດ້ ... ເຈົ້າ ... ເມືອງ.

ໃນປີດຽວກັນນີ້, ເມື່ອເຫັນຫຼວງພຣະບາງບໍ່ມີຜູ້ປົກຄອງແລ້ວ (ດ້ວຍເຈົ້າສັນຍາກຸມາຣກັກໄວ້ຢູ່ວຽງຈັນ) ເຈົ້າອະນຸກໍແຕ່ງໃຫ້ຂ້າຫຼວງ ... ຂຶ້ນມາຮັກສາບ້ານເມືອງຫຼວງພຣະບາງ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າກັບວຽງຈັນ.

ເຖິງ 1164 ປີເຕົາເສັດ ເຈົ້າສັນຍາກໍລາວັດຄືນທີ່ວຽງຈັນ. ແຕ່ເມື່ອເຈົ້າສັນຍາກຸມາຣຈັບໄປວຽງຈັນ (1162) ນັ້ນ ເຈົ້າຫຼວງນັ້ນ ເຈົ້າສັນຍາ ກໍຂຶ້ນຄອງລາຊສົມບັດ ແທນຕໍ່ໆມາເຖິງ 1165 ຈຶ່ງ ... ເມື່ອເຈົ້າສຸທະກະສຸວັນນະກຸມານ (ເຈົ້ານ້ອຍ) ຂຶ້ນຄອງລາຊສົມບັດ.

x x x

x

ເຈົ້າສຸ~~[illegible]~~ທະກະສຸວັນນະກຸມານ (ເຈົ້ານ້ອຍ)
(1163-1191)
(ຕາຍ 1193)

ເຈົ້າສຸທະກະສຸວັນນະກຸມານ (ເຈົ້ານ້ອຍ) ບຸດເຈົ້າຫຼວງ. ເຈົ້ານ້ອຍໄດ້ ຮັດຊະການ ກ່ອນໄດ້ຄອງລາຊສົມບັດ, ແຕ່ເມື່ອພຣະອົງໄດ້ 9 ປີ ເຖິງ 1165 ພຣະອົງໄດ້ 14 ປີ ກໍໄດ້ຂຶ້ນຄອງລາຊສົມບັດ ແທນພຣະ

fai ~~[illegible] ເຈົ້າຫຼວງ.~~
~~[illegible] 1165.~~

ອາຍຸ ບໍ່ດາ, ເຈົ້າອຸ່ນ.

ສັກຣາຊ 1165 ເຈົ້າອະນຸລຸດ ສວັນຄົດ. ເຖິງເວລາຊາໃນປີນັ້ນ ເມືອງວຽງ (ບຸດເຈົ້າທົ່ງເນີ້ງ (ອົງໂຕນ) ທີ່ໄດ້ໜີໄປຢູ່ເມືອງກາສີ) ຍົກທະພັນຈັນມາທາງທາເຊຍ ແລະ ເກັບກວາດໂຕນ ບໍ່ທີ່ມາສອບຍາມ, ຈະເຖິງທ່າເຮືອ ບໍ່ທັນນີ້. ຄັນເຫັນເຈົ້າກາງເຖິງຄ່ຳ ບໍ່ໃນຫາຍທີ່ດີ ຕາມແລ້ວ ເຈົ້າສຸທະກະສວັນນະພູມສານ (ເຈົ້າອຸ່ນ) ກໍ່ຈັບຕົວເຈົ້າກາງ ມີເດີນ ປີ ສີ 10 ຄ່ອນ ຄືນຕໍ່ 20 ພັນ ທານແຊ ໄດ້ຄືນ. ເຈົ້າກາງ ແຕກໜີໄປເມືອງ ພັນ ບໍ່ໄດ້ເດີນ ກໍ່ກັບຈັນສາ ຫຼວງຂອງ ໂດຍໃນຖືກກັບຄືນ ຕໍ່ໄປ.

ໃນປີ 1188 ເຈົ້າອານຸ ຂຶ້ນເສີຍຣາຊ ວຽງຈັນ ແຫ່ງອົງພໍ່ເຈົ້າອະນຸ ຄັນເຖິງ 1190, ເຈົ້າອານຸ ກໍ່ແຕກ ຂ່າຫລວງ ຊູ ພະຣາຊະສານ ຂຶ້ນຊວນ ເຈົ້າມັນ ຫຼວງພະບາງ ຮັບຮັກ ອານາຈັກ ຍວນ ແລະ ຣາຊະການເຈົ້າມັນ ຂ່າຫລວງ ແຫ່ງເຈົ້າວຽງຈັນ ກໍ່ໄປຕາວ່າ ທີ່ທາງ ເຂົ້າຍ່ານ ໃນເມືອງ ຍວນ ຍົກທັບ ທັງໂຕ ພະ ສົງຄະ ສາງ ວັດສີພັນ ໃນເດືອນ 6 ແຮມ ປີ ຄ່ຳ ປີນັ້ນ.

ປີ 1196 ເຖິງ 1197 ຍວກຂ່າ ໃນດີ ຍວນ ຄື ພະກະບົດ ແລະ ຕັ້ງຕົວ ເປັນເອກະຣາຊ, ແລະ ວ່າ ພະເຈົ້າເຈືອງ ເກີດຂຶ້ນ ທີ່ບວນທານ. ໄທ ຍວກຂ່າ ທັງຫຼາຍ ໂຮມກັນທີ່ນັ້ນ ເພື່ອສັບຄ່ານັ້ນ. ເຈົ້າມັນຈັບນາ ຂ້າ ນາວັງ ໂທສ ການກະບົດກໍ່ສງົບ ໃນທັນທີ.

ເມື່ອເຫັນວ່າ ເມືອຍວນ ຕ້ອງການ ສ່ວຍສາ ໃຫ້ງຽມ ເນຂື້ນ, ເຈົ້າມັນກໍ່ສົ່ງທ່າຄ່າ ທ່າໂຮງ ອັນສ່າ ຄັບຂື້ນ ທີ່ຫຼວງຂວາງ ໃນ 1194 ປີ ເວັ້ນສັງ. ຕັ້ງກອງທາທານ ຊຽງພາ ອາວຸດ ຄນະເສນາອາມາດ ເປັນຫາ ຊູນ ເຈົ້າ.

ເມື່ອ 1198 ປີກາລົດ ຫາວ ຂຸນ ວຽນຄຳ (ເມືອງຄຳ) ມີໃຈຄິດກະບົດ ລາກ ເຈົ້າຫຼວງ ຂວາງ, ໄດ້ໂດຍວ່າ ໄປວຽງຈັນ ພ້ອງຕໍ່ ເຈົ້າອານຸ ວ່າ ເຈົ້າມັນ ໄດ້ສ້າງບ້ານເມືອງຂຶ້ນ, ຕັ້ງກອງທາທານ ເພື່ອຈະລົບກັບ

ຫຼວງຫີວ. ເຈົ້າຫຼວງ [illegible] ເມືອງໃຫ້ [illegible] ພູ. [illegible] ຂໍນ. [illegible] ເອົາ
ເຈົ້ານັ່ງລົງໄປວຽງຈັນ.

ໃນ ໑໑໔໔ ປີຣວາຍເສັດ, ເຈົ້າວຽງຈັນກໍ່ບອກໃຫ້ພຍາເມືອງແສນ ແລະ ພຍາ [illegible] ແລ້ວ [illegible] ເມືອງແພລ. ເປັນທີ່ວ່າເຈົ້າຄໍາ ໂກດ [illegible] ບອກ [illegible] ຈະເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນໄດ້ ກໍ່ [illegible] ເຈົ້າ [illegible] ເຈົ້າອານຸກໍ່ [illegible] ໃຫ້ [illegible] ພູ ພນົມ ແລະ [illegible] ເຈົ້າ [illegible] ໂກດ ມາ [illegible] ຣາຊະວົງ ບດີ. ເຈົ້າຄໍາ [illegible] ນີ້ [illegible].

ເຈົ້ານັ່ງ [illegible] ກັບໄປວຽງຈັນ ກໍ່ໄດ້ [illegible] ເຈົ້າໂປ້. ໃນ ລະຫວ່າງນັ້ນເຈົ້ານັ່ງໄດ້ [illegible] ຂອງເຈົ້າອານຸ [illegible] ເປັນ [illegible] ພຣະໄຫຍ່. ເຈົ້າອານຸກໍ່ [illegible] ໃຫ້ເຈົ້ານັ່ງ ເສດັຈກັບຫຼວງພຣະບາງ

ໃນ ໑໑໔໔ ປີຣວາຍເສັດ ເຈົ້າອານຸໄປເຝົ້າ [illegible] ຄໍ່ລົງ ໑໑໔໑ ວຽງຈັນແຕ່ງ [illegible] ຂຶ້ນມາ [illegible] ເອົາທ້າວຫາວຫາບຍວນໄປຣັກສາວຽງ ຈັນ. ຫາວຫາບຍວນ [illegible] ລົງໄປວຽງຈັນ, ກໍ່ໄດ້ [illegible] ຂ່າວ [illegible] ເດືອນ [illegible] ຂຶ້ນ [illegible] ຄໍ່າ ເມືອງຫຼວງ. ຫຼວງ [illegible] ແປ, ນານ. ລະປຸນ, ລະ ຄອນ ຈະມາຕີຫຼວງພຣະບາງ. [illegible] ຫາວຫາບ ຍວນໄປວຽງຈັນ. ຂ່າວນັ້ນກໍ່ເປັນ [illegible] ບໍ່ຈິງ. ເມື່ອເດືອນ [illegible] ແຮມ ໑໔ ຄໍ່າ ເຈົ້າອານຸ [illegible] ມາ [illegible] ວຽງ ຈັນ, ແລ້ວ [illegible] ເຈົ້ານັ່ງເສດັຈລົງໄປວຽງຈັນ. [illegible] ວຽງຈັນ ແລ້ວ ເຈົ້າອານຸກໍ່ [illegible] ພຣະ [illegible] ໃຫ້ [illegible] ມາຣັກສາໄວ້ຫຼວງພຣະບາງ ເພື່ອ [illegible] ໄຫຍ່. [illegible] ປີຣວາຍເສົາ ວັນ [illegible] ເດືອນແຮມ [illegible] ຄໍ່າ ເຈົ້ານັ່ງກໍ່ [illegible] ຄອນ [illegible] ເຈົ້າອານຸ [illegible] ຈາກວຽງຈັນມາຫຼວງພຣະບາງ ແລະ ໃນວັນດຽວນັ້ນ [illegible] ໄດ້ [illegible] ຄໍ່າ ເຈົ້າອານຸກໍ່ເສດັຈ ລົງ [illegible] ໄປ [illegible]. ເມື່ອເຈົ້າເສດັຈອອກຈາກວຽງຈັນແລ້ວ ໄຫ [illegible] ປັນ ວຽງຈັນ [illegible].

ເຈົ້ານັ່ງ [illegible] ຫຼວງພຣະບາງ [illegible] ເດືອນ ໒ ຂຶ້ນ ໒ ຄໍ່າ [illegible]

ອາວຸດ ແລະ ລາງວັນ ຄອບຄົວ ຈົນ. ແຕ່ໃນເວລານັ້ນ ເຈົ້ານ້ອຍ ຍັງບໍ່ ໄດ້ ນຳ
ຈະ ນຳ ມາ ເຖິງ ແລະ ພາ ທະຫານ ທາງ ພວກ ນັ້ນ ກັບ ໄປ ເອົາ ຄົນ ຫຼາຍ ບໍ່ ສາ
ມາດ ໃນ ການ ລົບ. ຈຶ່ງ ແຕ່ງ ພຍາ ໄຊ ລົງ ໄປ ຂໍ ທະຫານ ທາງ ແກວ ມາ
ລັກສາ ຫົວ ເມືອງ ໄວ້. ແກວ ໃຫ້ ທະຫານ ແຕ່ ໑໒໐ ຄົນ ເທົ່ານັ້ນ.
ເມື່ອ ເຄື່ອນ ໄປ ມື້ ລົງ ມາ ນັ້ນ, ເຈົ້າ ເມືອງ ຫຼວງ ແຕ່ງ ພຍາ ໄຊ
ອຸ ປະ ຣາຊ ສານ ມາ ເຊີນ ເຈົ້າ ນ້ອຍ ລົງ ໄປ ຫຼວງ ພຣະ ບາງ ເພື່ອ ຈະ
ທຳ ສັນຍາ ທີ່ ຍາບ ກັບ ກັນ ແລະ ກັນ. ເຈົ້າ ນ້ອຍ ກໍ່ ແຕ່ງ ໃຫ້ ຣາຊ
ວົງ ແລະ ພຍາ ຊຸ ດີ ໄປ ຫາ ເຈົ້າ ນ້ອຍ. ເມື່ອ ເຖິງ ເມືອງ ສຍ ຣາຊ ວົງ
ກໍ່ ກັບ ຄືນ ແລະ ແຕ່ງ ໃຫ້ ພຍາ ຊຸ ດີ ພອບ ພອນ ເຄື່ອງ ພັນ ໄປ
ຫຼວງ ພຣະ ບາງ. ຄັນ ເຖິງ ຫຼວງ ພຣະ ບາງ ແລ້ວ ກໍ່ ເລີ່ມ ປະ ຕິ ບັດ
ໄປ ທາງ ດີ. ມີ ແຕ່ ຄົນ ທາງ ຂ້າ ເຈົ້າ ສົ່ງ ຫົວ ເມືອງ ເຄີຍ ບໍ່ ໃຫ້ ຫຼວງ
ພຣະ ບາງ ເພື່ອ ຂໍ ຄວາມ ທີ່ ນຳ ເຈົ້າ ເມືອງ ຫຼວງ ບໍ່ ເຫັນ ດີ ກໍ່ ໄດ້
ໄປ ບາງ ກອກ ທາງ ເຈົ້າ ໄທ.
ເມື່ອ ຮູ້ ບ່າວ ວ່າ ພຍາ ຊຸ ດີ ແລະ ຂຸນ ເດຊະ ພົນ ຖືກ ຈັບ ຕົວ
ໄວ້ ນັ້ນ ແລະ ຮັບ ເອົາ ກັນ ນັ້ນ ເອົາ ທະຫານ ມາ ທີ່ ຫົວ ເມືອງ
ເຈົ້າ ນ້ອຍ ກໍ່ ແຕ່ງ ທະຫານ ສົ່ງ ທາງ ໄວ້.
ໃນ ປີ ນັ້ນ (໑໑໘໙) ແກວ ຂຶ້ນ ມາ ທີ່ ຫົວ ເມືອງ ໆ ແຕກ ແລະ ສູ້
ບໍ່ ໄດ້ ກໍ່ ຍອມ. ແກວ ກໍ່ ປຸ້ນ ຊິ ເມືອງ ຍອມ ເປັນ ຂ້າ ນັ້ນ ແລະ
ຂຶ້ນ ຕໍ່ ແກວ.
ເຖິງ ໑໑໙໐ ປີ ເປີກ ເຈົ້າ ເຄື່ອນ ມາ ຂຶ້ນ ລາ ພຍາ ຊຸ ດີ ແລະ
ຂຸນ ເດຊະ ພົນ ກັບ ຄືນ ມາ ແຕ່ ບາງ ກອກ. ເມື່ອ ເຖິງ ບານ ສອດ,
ເຈົ້າ ນ້ອຍ ກໍ່ ມີ ລາງ ພຣະ ທາຕ ເຖິງ ພຍາ ຊຸ ດີ ຊື່ ເອົາ ຄວາມ ເປັນ ຂອງ ພຍາ
ຊຸ ດີ ທີ່ ມີ ຕໍ່ ພຣະ ມະ ຫາ ກະ ສັດ. ຄວາມ ເປັນ ເຈັບ ປີ ຄວນ ປະ
ການ ໃດ ໃຫ້ ພຍາ ຊຸ ດີ ຈົ່ງ ຕັດ ສິນ ໃສ່ ຕົນ ເອງ. ຮູ້ ບ່ວ່າ ແມ່ນ
ຕົນ ເຖິງ ປະ ຫານ ຊີ ວິດ ແລ້ວ ກໍ່ ຫຼື ໃຫ້ ພຍາ ໄຊ ປະ ຫານ ຊີ ວິດ ຕົນ
ທີ່ ບ້ານ ສອດ ໃນ ມື້ ເດືອນ ຫ້າ ແຮມ ໑ ຄ່ຳ.

ແຕ່ນັ້ນມາເຈົ້າສານ ບຸດເຈົ້າກາງ ... ໄປຢູ່
ເມືອງກາສີ ຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງ - ເຈົ້ານ້ອຍເມືອງພວນ ມາເຖິງຊຽງຂວາງເຈົ້າ
ສານ ກໍ່ຕັ້ງໃຫ້ເປັນເສນາ ກະຊວງ ຫົວພັນ ... ຊຽງຂວາງ-

ປີ ໑໑໙໐. ເດືອນ ໒ ແຮມ ໑໔ ຄ່ຳ ເຈົ້າອານຸ ເສດັດຂຶ້ນມາແຕ່ເມືອງ
ແກວ ເຖິງລາວນ້ອຍ ພ້ອມດ້ວຍກອງທັບແກວ ປະມານ. ເຈົ້າອານຸ
ເຂົ້າໄປຊຽງດີ - ແຕ່ພວກແກວກັບຄືນໜີ ແຕ່ເມື່ອເດືອນແຮມ
໒ ຄ່ຳ - ພໍເຫຼືອແຕ່ສອງຄົນເທົ່ານັ້ນ

ເຈົ້າອານຸເຂົ້າໄປເຖິງວຽງຈັນ ມື້ເດືອນ ໑໐ ແຮມ ຄ່ຳນຶ່ງ, ແລະໄດ້
ເຫັນວຽງຈັນຮ້າງເປົ່າ ໜີ ກໍ່ພັກທີ່ວັດພະແກ້ວ. ໄທຈຶ່ງກໍ
ຂຶ້ນມາເມື່ອເດືອນ ໑໑ ແຮມ ໒ ຄ່ຳ ເຖິງວຽງຈັນອີກ. ເຈົ້າອານຸກໍ່ໂດດ
ຂຶ້ນມາ ທາງນາຂົມ, ນາງາ, ເຖິງບ້ານໄຮເມືອງຈີ ກອງທັບຍວນນຳ
ມາ ທາບ ກໍ່ຈັບເອົາເຈົ້າອານຸ ທັງນັ້ນລົງໄປບາງກອກ-

ໃນປີ ໑໑໙໑ ເດືອນຈຽງ ແຮມ ໔ ຄ່ຳ ເຈົ້າຊົ້ວແກວ ກໍ່ແຕ່ງທັບ
ທະຫານ ຂຶ້ນມາຈັບເອົາເຈົ້ານ້ອຍພ້ອມທັງຄອບຄົວ ລົງໄປເມືອງແກວ
ຫາວ່າເຈົ້ານ້ອຍ ຮັບເຈົ້າອານຸໄປໃຫ້ໄທ ແລ້ວ ປະຫານຊີວິດ ເຈົ້ານ້ອຍໂດຍ
ບໍ່ມີເຫດຜົນອັນໃດ- ຄອບຄົວເຈົ້ານ້ອຍ, ເມື່ອເດີນທາງໄປເຖິງຫີນ
ທີ່ທະເລ, ມະເຫສີກໍ່ເຖິງແກ່ກັມໄປ, ປະແຕ່ພຣະຣາຊະບຸດທີ່ຈັບ
ທີ່ແກວໄດ້ຊຸບເອົາອອກມາລ້ຽງໄວ້ ເຖິງ ໒໐ ປີ. ×

ແກວເອົາເຈົ້ານ້ອຍໄປແລ້ວ ຊຽງຂວາງບໍ່ມີເຈົ້ານາຍຄຸ້ມຄອງ ບາວ
ໄພ ລາວພະທອນ ໃນລະຫວ່າງ ໒໒ ປີ. ມີແຕ່ກວານ ຟັກແກວ ເອົາທະ
ຫານ ໖໐໐ ຄົນ ມາຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ທີ່ຄ້າຍດາດາວ ເມືອງລັກສາ ເມືອງຊຽງ
ຂວາງ. ເຫັນບ້ານເມືອງເດືອດຮ້ອນ ດັ່ງບາວໄພລາວພະທອນ ພວນ
ຊຶກຫາ ພາກຫຼວງ, ແກວກໍ່ຍົກໃຫ້ເຈົ້າສານ ຄືນຄອງລາຊະສົມບັດ
ໃນ ໑໑໙໓ ປີຣວງເໝົ້າ-

ເຈົ້າສານ (໑໑໙໓ - ໑໑໙໖)

ເຈົ້າສານເປັນບຸດເຈົ້າກາງ ທີ່ໄດ້ໜີໄປຢູ່ເມືອງກາສີ, ໃນລະຫວ່າງ

ພື້ນ ເຈົ້າກັນທະເປັນພໍ່ຫົວ [illegible] ເມືອງພວນຂອງ [illegible] ຢູ່ [illegible]
ເມື່ອເຈົ້ານ້ອຍເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນ ຈຶ່ງຂັບຄືນມາເມືອງພວນແພ່
ຫຼັງການສູ່ຂອງເຈົ້ານ້ອຍ - ຄົນແກວເອົາເຈົ້ານ້ອຍໄປເວ້ ເຈົ້າສານ
ກໍໄດ້ຄອງລາຊສົມບັດແທນ ເມື່ອ 1193 ປີຮວງເໝົ້າ - ແຕ່ລະ
ຫວ່າງນັ້ນ ມານແກວຄອບຄອງຢູ່ - ຈະຈັດການອັນໃດກໍ່ຍາກ
ໃຈ ເພາະໄພ ສາມະຕອນເຈົ້ານ້ອຍ ເຕືອຕຣອນຫຼາຍ ເຫຼືອກໍ່ມັດ
ດຽວຄວາມກົດຂີ່ຂົ່ມເຫັງຂອງພວກແກວ - ທາງອັນໃດຈະມີ
ພົນແກ່ບ້ານເມືອງກໍ່ບໍ່ມີໆ ແຕ່ທາງວັນລາງເທົ່ານັ້ນ - ເມື່ອ
ພົກທາງເຈົ້າຊູ້ຊື່ແກວເອົາເຈົ້ານ້ອຍໄປປະຫານຊີວິດໄປດຽວນີ້
ເຈົ້າສານເພີ່ນ ເພາະໄພ ສາມະຕອນ ພວກທຸກຄົນ ກໍ່ວ່າຈະຊ່ອຍ
ຢ່າວໄປບໍ່ໄດ້ - ຈຶ່ງແຕ່ງຄົນໃຊ້ໄປຂໍກອງທາງທານມາເຈົ້າຊີ
ວິດໄທ ເມື່ອ 1196 ປີກາບສງ້າ ເມືອມາຕີແກວຊຽງ - ເຈົ້າ
ໄທກໍ່ແຕ່ງໃຫ້ພະຍາລາຊສຸວັນທອນ ເອົາທາງທານມາຊ່ວຍ
ເມືອງພວນປະມານຫ້າພັນ - ຫຼັງບໍ່ຮອດທຸ່ງຂວາງ ເຈົ້າສານ
ກໍ່ເອົາທາງທານພວນມາລົບຂ້າແກວໃນກາງຄືນ ແກວ
ເຫຼືອແຕ່ພັນສອງຄົນ ໂຕນໜີໄປເມືອງແກວ.

ຢູ່ຕໍ່ມາອີກວັນໃຫຍ່ກໍ່ຂຶ້ນມາເຖິງທຸ່ງຂວາງ - ນາຍທະພົນໄທ
ກໍ່ເວົ້າຕໍ່ເຈົ້າສານວ່າ ອາການເປັນດັ່ງນີ້ແລ້ວ ແກວຈະມາ
ລົບທຸ່ງຂວາງຕີ້ ເຈົ້າສານຈະເຮັດຢ່າງໃດ - ຈະໃຫ້ໄທຢູ່ທຸ່ງ
ຂວາງຕໍ່ໄປບໍ່ໄດ້ - ເຖິງທະພົນໄທບໍ່ຢູ່ແລ້ວ ແກວຈະກັບມາ
ທຸ່ງຂວາງ ນາຍທະພົນໄທກໍ່ບັງຄັບໃຫ້ເຈົ້າສານກວາດເອົາຄົວ
ພວນລົງໄປໄທ ເມືອງຕຶ້ງຢູ່ພັນລໍ່ - ຄົວພວນ 6000 ຄົນ
ເຖິງບວດເບົ້າຂຶ້ນເຫງ່ໄປລົບ ເຖິງໜອງຄາຍ ແລ້ວຈະເລີ່ງໄປບາງ
ກອກ - ເມື່ອເຫັນຈະເອົາເລີ່ງໄປບາງກອກ - ເຈົ້າສະ, ເຈົ້າ
ສາລີ ກໍ່ເລັບເອົາຄົວຫົງຫຼາຍ ໂຕນຄືນມາໄດ້ 4000 ຄົວ
ແຕ່ມາບ່ອນທາງຕາງມາຫຼາຍ ດຽວການສູ້ເຂົ້າ - ຝ່າຍພວກຄົວ

ແລະ ລາຊະດອນ ຮູ້ ບໍ່ໄດ້ ໂດຍ ສົມ ເນື່ອງ ທີ່ ໄປ ເທື່ອ ນີ້ ຫານຸ່ມ
ທາງຂ້າງ.

ເຈົ້າສາວ ໄດ້ເປັນເຈົ້າເມືອງ ພວນ ແທນພໍ່ ເທົ່ານັ້ນ ກໍ່ຖືກ
ໄທ ເອົາລົງ ໄປ ເມືອງໄທ ພ້ອມ ປະ ຫຼຸງຂວາງ ບໍ່ມີ ເຈົ້ານາງ ປົກຄອງ.
ພາວ່າໄພ ລາຊະດອນ ສີຂອນ ຫົວ ບໍ່ຢ້ານ ຢູ່ ພາ ໄປ. ເມື່ອແກ ກໍ່ເຫັນ
ທັນ ຂຶ້ນມາ ຫຼຸງຂວາງ ຫຼາຍ, ເປົ້າ ບໍ່ເຫັນ ເສິກໄທ ແລ້ວ ເຫັນແຕ່
ລາຊະດອນ ເລີກ ໄປ ເກັບ ຄ່າ ຢູ່. ເປັນຄັ້ງນັ້ນ ເຂົາ ກໍ່ ຄູດ ຄົນ
ພນັດ ປະ ແຕ່ ທາງ ທາມ ໑໐໐ ຄົນ ແລະ ຄວາມ ພໍ ເທົ່ານັ້ນ ບໍ່ ເມືອງ [illegible]

ເຈົ້າສາວ ສີ ເຖິງ ຫຼຸງຂວາງ ແລ້ວ ກໍ່ ເອີ້ນ ເປັນ ເຈົ້າແຜ່ນດິນ
ພວນ ຈຶ່ງ ຕັກເຕືອນ ໃຫ້ ພາວ່າໄພ ລາຊະດອນ ທີ່ ສີ່ ບໍ່ ປາ ຂອງ ຄູນາ ສົ່ງ
ສາ ທາງ ຢູ່ ທາງ ກັບຄືນ ຄັ້ງເກົ່າ. ເຈົ້າສາ ສີ ຈຶ່ງ ສັ່ງ ໃຫ້ ຄົນ ຈີ ໄປ ເພື່ອ ເອົາ
ເມືອງຫຼວງ ເພື່ອ ໄຊຍະບຸດ [illegible] ໄດ້ ແຕ່ງ ໃຫ້ ສົ່ງ ພົນ ໄປ ເມືອງ ແກວ
ຄັ້ງໜຶ່ງ ກັບ.

ຄັ້ງນີ້ ໄດ້ ໄຊຍະບຸດ ຫຼວງພະບາງ ມາ ແລ້ວ ກໍ່ ຈັດ ບໍ່ ໃຫ້ ເຈົ້າ
ສາວ ສີ. ຫາວ່າ ເຈົ້າສາ ສີ ບໍ່ແມ່ນ ເຈົ້ານາງ ຫຼຸງຂວາງ. ເຈົ້າສາ ສີ
ຈຶ່ງ ກໍ່ ຂ້າ ຄົນ ສີ ຕາງ. ທາວ ຂຸນ ທາງ ເມືອງ [illegible] ຄົນ ສີ [illegible]
ພາ ກັບ ໄປ ທາງ ແກວ. ພໍ ແລ້ວ ແລະ [illegible]
ພະບັດ ຂຶ້ນມາ ຂອດ ສືບ ໂນ້ [illegible] ບໍ່ ໃຫ້
ເຈົ້າສາ ສີ ເປັນ ເຈົ້າເມືອງ ພວນ ເປັນ ຂໍ [illegible] ຄວນ ວ່າ ເຈົ້າສາ ສີ ໄດ້ ຂ້າ
ຄົນ ສີ ຕາງ ແລະ ບໍ່ ໄດ້ ເປັນ ເຊື້ອສາຍ ເມືອງ ພວນ...

ເຫັນ ຕໍ່ ເຕັ້ງ ຄັ້ງນັ້ນ ແກວ ກໍ່ ຂຶ້ນມາ ເມືອງ [illegible] ແລ້ວ ກໍ່ ຄັ້ງ ໃຫ້
ທາວ ນາຄ [illegible] ເມືອງ [illegible] ເປັນ [illegible] ແລ້ວ ປັບ ເມືອງ
ພວນ ອອກ ເປັນ [illegible] ຈຸ້ມ:

໑/. ຈຸ້ມ ຄຳ
໒/. ຈຸ້ມ ກວາງ
໓/. ຈຸ້ມ ຄັງ

໔/. ອຸ່ນກ້ວ

໕/. ອຸ່ນແສນ

໖/. ອຸ່ນລຸຍ

໗/. ອຸ່ນລົບ

໘/. ອຸ່ນຫົນອາ

ແລະບໍ່ມີຄວາມປາກົດຊື່ຂອງແກວເມີ.

X X

X

ເຈົ້າໂປ້ (໑໒໑໐ - ໑໒໒໗)

ບຸດເຈົ້າມັງຮີ ອົງຄ໌ທີ່ແກວກວາງວັງເມືອງແກວໄດ້ເອີ່ກົ່ງກາທີ່ ມຸ່ນໃຫ້ຂຶ້ນມາ ຫຼວງ ຂວາງ ຖືງເກົ່າ. ເມື່ອລາວແນ່ເຈົ້າຍັງແກວເຖິງ ແກ່ກາມໃປ (ຊື່ນທີ່ເກີທີ່ ນັບນອງ ?)

(ເຈົ້າໂປ້ - ເຈົ້າອິງ - ເຈົ້າອານ - ເຈົ້າເກບ - ເຈົ້ານັນທາ)

ເຈົ້າໂປ້ກໍໄດ້ຂຶ້ນເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນ ນອກໃນເມືອ ໑໒໑໐ ແລະ ໄດ້ມາພັກຢູ່ທີ່ຫຼວງ ກາງ ເພື່ອຈັດການບ້ານເມືອງທີ່ນັ້ນ.

ກາວັນນຍ໌ແກວທັ້ງດາຄນໃປເມືອງແກວຫນັດ. ນອກກອງວແເບົ່ດເກີຈື່ງມາເພົ່າຄົນທັ່ງ ທາງຫຼວງ ພະບາງ, ຫຼືນພັນຫງ້ຍໄດ້ວັງມາຖື້ງຢູ່ໃນ ເມືອງ ປາງນ ກອງພວນຫຼວງ ນັ້ນໃນປີ ໑໒໑໔ ປີກາເດີເອີ້ນ.

ເຖິງ ໑໒໑໘ ກາ ຂຶ້ນເຖິງຫຼວງອີວາງ ແລະ ພາກມາ ພະອົງ ວ່າ ເຈົ້າ ອິນຊະ ເສດາ ອົງ ກອງ ເມືອງ ມະຫາ ສຸ້ນຊະນາ ບຸລີລົນ ນັບ ມະ ລັກະເນດ ສີບ ມະຫາ ນົກ ຄະ ລະ ທັກກະ ເສນາ ລາ ນະ ຄອນ ຫຼວງ ຮັດອງ ລາງ ເຊາມີ.

ພະອົງເກີສີດໃຫ້ນອກ ອົງ ອຸ່ນ ພາເປັນເສນາ ຜູ້ໃຫ່ຍູ່ ນຳທີ່ຫຼວງ ຂວາງ ຍີຫນັດ ແລະ ຖ້ງໃຫ້:

ເຈົ້າອີ່ງ (ນອງ) ເປັນເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາຊ

ເຈົ້າ ອ່າງ (ເຈົ້າ ກ່ວ) ເປັນເຈົ້າ ຣາຊະບຸດ
ເຈົ້າ ເຕັ້ຽມ ບຸດ ເປັນເຈົ້າກະຊວງ ຫົວໜ້າການ
ເຈົ້າ ຫົວ ພໍ່ ບໍ່ ໄດ້ເປັນເຈົ້າ ແຜ່ນດິນ (ຕອີງ ກັບເປັນລັກ ແປ່ງ) ກໍ່ ເສັຽ ພຣະໄທ, ທ່ານ ໄປ ພ່ຽງ ຕໍ່ ແກ້ວ ໆ ແກວ ບ່ ຮູ້ ອະ ຊຽງ ຫາງ ໃດ. ເຈົ້າ ຫາບ, ເຈົ້າ ພະນົມ ກໍ່ ຫນີ ໄປ ທາງ ກວາງ, ເຈົ້າ ບາງ ກອກ ເຮັດ ຫາ ຈີ່ ນີ້ ຢາ ຫາງ ເຈົ້າ ເມືອງ ຫຼວງ ເພື່ອ ຂໍ ຄວາມ ຊ່ວຍ ເຫຼືອ ເມື່ອ ທີ່ ພ. ຈີ່ ນີ້ ລາງ ພະ ຫາກ ກອງ ເຈົ້າ ໃບ້ ຫຼ່ ແກວ ກໍ່ ສົ່ງ ຊອກ ສົບ ເຈົ້າ ຫາບ ເຈົ້າ ພະນົມ ມໍ້, ຢາ ພ່ອກ ງົບ, ເຈົ້າ ຫາບ ຢູ່ ນາ ກໍ່ ຄອງ ບໍ່ ຫຼອງ ແພະ ບາງ.

ເຈົ້າ ໃບ້ ໄດ້ ຄວາມ ກັບ ຄືນ ເມືອງ ພອນ ເກີ່ງ ໑ ເດືອນ ປີ ໑ ປີ ເປົ້າ, ເດີນ ທາງ ຂຶ້ນ [illegible] ໄດ້ ຮັບ ກໍ່ ສ້ວນ ຄຽງ ໄປ ແລະ ປະ ບຸດ ໄດ້ ສ່ວງ ກັ ນີ້ [illegible] ເຈົ້າ ເມືອງ.

x x

x

ເຈົ້າ ອຶ່ງ (1228 - 1236)

ເຈົ້າ ອຶ່ງ, ບຸດເຈົ້າ ຊົ່າ, ນ້ອງເຈົ້າໃບ້ ໄດ້ ຂຶ້ນ ຄອງ ຣາຊສົມບັດ ແທນ ເຈົ້າໃບ້ ເມື່ອ 1228 ປີ ຂານ ຍີ່.

ໃນຣາຊະການເຈົ້າ ອຶ່ງ ນີ້ ເຈົ້າ ເຕີ້ຍ ບຸດ ເຈົ້າ ໃບ້ ໄດ້ ສັບ ແທນ ທີ່ເຈົ້າ ມະຫາ ອຸປະຮາດ, ຮັ້ງ ກະຊວງ ປຶກສາ ລາ ນາ ຫົກ. ເຈົ້າ ອ່າງ (ເຈົ້າ ກ່ວ) ໄດ້ ສືບ ຕາ ແທນ ຣາຊະບຸດ.

ໃນສະໄໝ ນີ້ ທ່ານ ຮ່ວງ ປະລະ ດົບ ຕຽມ ພວກ ທໍ່ ມາກ. ເມື່ອ 1236 ປີ ກາບ ເສດ ທ່ານ ໄດ້ ຫົວ ໜ້າ ພັນ ທ້າ ທ່ານ ເຕກ ໄດ້ ລົ່ງ ສົ່ງ ມາ ຕໍ່ ທ່ານ ຫຼຸ ກາ, ບານ ດອນ. ເຈົ້າ ເສົ້າ ທີ່ ເປັນ ທີ່ ເປັນເຈົ້າ ກະຊວງ ເຮັ່ງ ກາບ ກໍ່ ພວກ ທ່າ ໄປ ປີ ນີ້ ທີ່ ບ່ານ ດອນ.

ເຈົ້າ ເຕັ້ຽມ ກາ ເປັນ ທ່ານ ຊີ ໃນ ທ່ານ ແລະ ເດີນ ພູ ຊ ປີ ໑ ປີ ຄ່ າ ວັນ ຈັນ ມາ ເຖິງ ໄດ້ ຫຼາຍ ໃນ ປີ ວາບ ເສັງ ນີ້. ເຖິງ ວ່າ ເຈົ້າ

ເກັບໄດ້ເສັງ ຊຶ່ງໃນທີ່ລົບ ກໍດີ. ພວກຊາວພວນກໍພາກັນ ຕໍ່ສູ້ຕ້ານທານ ທັງບໍ່ຍອມ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ທັບເຂົ້າມາໃນເມືອງ ໄດ້.

ເຈົ້າອຸ່ນ ເຫັນວ່າທານທານ ພວນສູ້ບໍ່ໄຫວແລ້ວ ກໍເອົາ ກອງທັບແກວມາລົບທັບ. ເຈົ້າອຸ່ນກໍເສດໄປນຳທັບແກວ ເລີ່ມຮື້ຟື້ນ ທັງທີ່ບ້ານດອນ ແລະ ສວນຄຳໃນທີ່ສຸດ. ເທື່ອ ເຈົ້າອຸ່ນ ເຈົ້າແຜ່ນດິນພວນ ສວັນຄາແລ້ວ ແກວກໍຈັບ ຄົນ ໝາກ ແລະ ປະໃຫ້ພວກທັບເຂົ້າປຸ້ນ ບ້ານເມືອງ ຈູດເຜົາ ວັດວາ ອາຣາມ ສາສນາ ທຸກແຫ່ງ. ຊຽງຂວາງ ເລີ່ມແກວ-ລາວ ດອນ ເຈົ້າຄຳ ໜີໄປຢູ່ [illegible] ແລະ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ເປັນ [illegible]. ບາງພວກ ກໍເອົາເງິນ ເສັງໃຫ້ ທັງຢູ່ບ້ານ ບາງພວກກໍເຂົ້າປ່າ ລີ້ຢູ່ ທຸກແຫ່ງ ກໍມີ. [illegible] ພວກ ທີ່ [illegible] ບ້ານ ໃນ [illegible] ຊຽງຂວາງ ແລ້ວ ແລະ ພວກບ່າວ ໄພ [illegible] ທີ່ຈະສູ້ [illegible] ໄທ ກໍ [illegible] ໃຫ້ກອງທັບ [illegible] ມາລົບທັບ ທີ່ ຊຽງຂວາງ - ທັງໝົດ - ໄທກໍ [illegible] ຄົນ ພວນໄປ ບາງກອກ ຈຳ ໖໐໐ ຄົນ - ຊຽງຂວາງ [illegible].

[illegible]

ຊຽງຂວາງ.

[illegible]

ເຈົ້າອຸປະທີ, ເຈົ້າສີສວັດ ບາເທົ້າທີ່ ກໍ່ຍາຍົນການໄປທາງ
ນຽງທັນໄທ (ພຽງອານັນ) ທີ່ໜອງຄາຍ. ຜູ້ນີ້ໄປປາງກອງ
ເຈົ້າປະກາດອາກາກ່ອນສົ່ງ ຂຶ້ນມາຫຼວງ ລວງ ເພື່ອຄອງຣາຊະສົມບັດ
ເຈົ້າຕົ້ນໄດ້ຄອງຣາຊະສົມບັດ ເຕົ່າປີເທົ່ານັ້ນ ດັ່ງສັງ
ຄົດໃນປີ 1637 ໃນທີ່ລົມ.

X X

X

ເຈົ້າຂັນທີ (1637 - 1648)

ເຈົ້າຂັນທີ ເປັນເຈົ້າອົງໃດ ຂຶ້ນຄອງເມືອງ ເມື່ອ 1637 ແລະ
ຄອງ ບ້ານ ເມືອງ ມີເສິກ.

ສະນັ້ນ ເຈົ້າຂັນທີ ພໍ່ມີພາການຄອງ ທຸກຄົນ:

ເຈົ້າອິນສົມ
ເຈົ້າອົນແກ້ວ
ເຈົ້າ... ຄໍາ
ເຈົ້າໄຊຍະ ລົງ
ເຈົ້າ ພາວິມຸດ
ເຈົ້າ ບົນເອີນ
} ເປັນເຈົ້າກໍ່ເຈົ້າ ຣາຊະບຸດ

ເຈົ້າພາກົງ ອີນ
ເຈົ້າສີກໍ່ແອີງ
} ບຸດເຈົ້າ ອົງ

ພາຍນາດນັ້ນ ພັ້ງ ແລະ ແລນ ຜູ້ຄົນການ ປໍ່ໃນເທົ່າ, ປະເພນີຍອການທົ່ງຫຼາຍ
ຄົງໄດ້ສວນ ສົມ ສະນບັດປັບທົ່ງເສມີ. ມີປະເທດກັບຜູ້ປາກເທົ່າ - ຄື
ເມືອງ ງານ, ເມືອງກອ ແລະ ບອນ ອື່ນໆ ອີກ - ແຕ່ຂອງປໍ່ໄທວ ດັ່ງ
ລາວເອົາຫຼາຍກອງເຜົາ - ຈະທາງແຕວນາຊົ່ງກັບໄດ້ ດັ່ງແຕວກໍ່
ຖືກ ໄດ້ ວົນແລວກັບ ຢູ່ພ້ອງ ເມືອງ ແຕວຍຸບ.

ເຈົ້າຂັນທີກໍ ໄປຂໍກອງທາງທານ ນາເຈົ້າ ເມືອງ ຫຼວງ ແລະ
ບາງກອກ. ກອງທາງທານບໍ່ມາຂອດ, ທັງກໍ່ລົງມາຕົນ, ແລະ

ປັ້ນ ບ່ອນກັບລີ້ ໄປຕີວຽງຈັນ ແລະ ຊຽງທອງ ຫຼວງ.

ພະຍາ ທາວທາວ ເມືອງຫຼວງ ແລະ ໄທ້ ມາເຖິງ ຊຽງຂວາງ ຕີຫົວ ໆ ເຈົ້າກາ ຄົນ ໄປ ເຊົ່າ ແລ້ວ. ທັງ ໝົດ, ໄທ ແລະ ເມືອງຫຼວງ ກໍ ກວາດ ເອົາ ຄົວ ເມືອງ ຊຽງຂວາງ ໄປ ຫຼາຍ ປະມານ ເຖິງ 2000 ຄົວອີກ, ເມື່ອໄປເຖິງ ບາງກອກ ແລ້ວ ແມ່ນ ພະຍາ ລາວ ຊຽງ ... ຕ່າງ ມາ ທາງ ດ້ວຍ ຄວາມ ຊື່ ຖືກ. ເຈົ້າ ບາງກອກ ກໍ ໃຫ້ ສົ່ງ ຄືນ ໃຫ້ ເຈົ້າ ສູ ວັນ ນຶ່ງ ເຈົ້າ ຂັນ ຕີ ເອົາ ຂຶ້ນ ມາ ຕັ້ງ ຢູ່ ເມືອງ ບໍ່ ຄືນ ໃນ ປີ 1239.

ເມື່ອ 1240 ປີ ເປີກສີ, ພວກ ຫໍ້ ທີ່ ເຕາ ເຕົ່າ ເມືອງ ຄຳ ໃຫ້ ຢູ່ ຂ່ມເຫັງ ກໍ ພາ ກັນ ກັບ ຄືນ ມາ ຢູ່ ເມືອງ ຄຳ ຕັ້ງ ເກົ່າ ເພື່ອ ທາງ ຢູ່ ຕັ້ງ ເມືອງ ຢູ່ ບໍ່ ຂາດ.

ຕໍ່ມາ ເມື່ອ 1254 ປີ ຮວາຍ ເສັດ, ແກວ ຂຶ້ນ ມາ ຂໍ ໃຫ້ ຫໍ້ ທີ່ ມີ ຢູ່ ໃນ ເມືອງ ພວນ ລົງ ໄປ ເລື່ອງ ... ເສັດ ຊ່ວງ ພວກ ຫໍ້ ກໍ ພາ ກັນ ລົງ ໄປ ໝົດ ໃນ ປີ ນັ້ນ.

× × ×

ຂໍ້ ຫຼວງໄທ

ເມື່ອ ຊາວ ບ້ານ ທັ້ງ ຫຼາຍ ໄດ້ ...ແລ້ວ, ກົມ ພຣະ ທໍ ນີ້ ປຣະ ສິດ ສີ ລະ ປະ ຄົມ ເມືອງ ຫຼວງ ... ໃຫ້ ພຣະ ສະ ນະ ພຣະ ລາຍ ... ເອົາ ກອງ ທາວທາວ ຂຶ້ນ ມາ ຕັ້ງ ຢູ່ ຊຽງ ຂວາງ ໃນ ປີ 1254 ພວກ ນີ້ ຕຽງ ... ຫຼວງໄທ (ພຍາ ຫານ)

ພວກ ນາຍ ຢູ່ ໄທ ບຣິກັບ ບໍ່ ດີ ... ຊອງ ພຍາ ຫານ ກໍ ຈັບ ເອົາ ພວກ ເຈົ້າ ນາຍ ... ໄປ ບາງກອກ ເມື່ອ 1259: ເຈົ້າ ນາຍ ທີ່ ຫຼວງ ນີ້ ... ໄປ ນີ້:

ເຈົ້າ ອິນ ແປ້   ເຈົ້າ ຂຸນ ສີ

ເຈົ້າ ທາງ ອິນ   ເຈົ້າ ກ່າ ງິ່ນ

ເຈົ້າ ຄຸນ ເກົ້າ   ທ້າວ ພະ (ວຽນຄຳ)

ແລ້ວເຈົ້າຂັນຕີ - ເຈົ້າອິນສົມ - ເຈົ້າຫຼວງອິນ - ທ້າວບະເມືອງຄຳກໍ່
ລຸກໜີໄປບາງກອກ ດ້ວຍຄວາມຂົ່ມເຫັງຂອງໄທ.

ໃນການໜີໄທກອງເອົາເຈົ້ານາງຍອດໜີໄປດົ່ງນັ້ນ ກໍດ້ວຍວ່າ
ໄທມີຄວາມຄຶດຢາກເອົາຊຽງຂວາງເປັນຂອງໄທ. ແຕ່ປານຍອດ
ເຈົ້ານາງຍອດບໍ່ຍອມໃຫ້ໄທເອົາ - ສະນັ້ນຈຶ່ງເອົາໄປກັກໄວ້ເຖິງ
໔ ປີ - ເຈົ້ານາງຍອດກໍ່ຍາກັບຄືນທີ່ບາງກອກ.

ເຈົ້າອຸ່ນແກ້ວແລະເຈົ້າຄຳໃບ ສອງພີ່ນ້ອງເຫັນຄວາມຂົ່ມ
ເຫັງຂອງໄທເປັນໜ້າກຽດຫຼາຍ ຈຶ່ງພາກັນໂດດໜີໄປຫາທູດ
ຍວນທີ່ບາງກອກ - ທູດຍວນໄດ້ເອົາສົ່ງມາໄຊ້ງວ່ນ ເພື່ອຈະນຳຂຶ້ນ
ມາເມືອງລາວ. ເມື່ອຂຶ້ນມາເຖິງທາງພະນົມແຂວງເງ້ອານ ເຈົ້າ
ອຸ່ນແກ້ວກໍ່ເຖິງອະນິຈະກຳໃນທີ່ນັ້ນ - ຍັງແຕ່ເຈົ້າຄຳໃບຜູ້ນ້ອງ
ທ່ານການຢູ່ນຳຍວນ ເພື່ອຄອຍຖ້າໃຫ້ບ້ານເມືອງສະຫງົບ ແລ້ວຈຶ່ງຈະຂຶ້ນມາ
ຊຽງຂວາງ.

ໃນຄາວທີ່ເຈົ້າຂັນຕີຖືກກັກໄວ້ບາງກອກນັ້ນ - ຕົວຫຼວງໄທ
ໄດ້ມາປົກຄອງເມືອງພວນຢູ່, ແລະເຫັນໄທກວາດເອົາຊາວພວນ
ລົງໄປໄທຫຼາຍ, ທ້າວພານເມືອງຄຳກໍໂດດລົງໄປຫາແກວທາ
ຍວນ (ທ່ານເລີເມຍເດີວີເລ - Le Myre de Vilers) ທ່ານກໍ່ຕັ້ງ
ໃຫ້ທ້າວພານເປັນເຈົ້າເມືອງຄຳ ແລະໃຫ້ຢູ່ເກັບຂອບຄົນ
ແກວຕໍ່ລາວ, ດ້ວຍຍັງຂຶ້ນມາເມືອງຄຳບໍ່ໄດ້.

ເຖິງ ໑໒໔໙ ປີເປິກເຮົ້າ, ຍ້າງຫໍ້ ກໍ່ຖືກຍິງໄປ ແລະພະມີຈູ້
ຂຶ້ນມາຢູ່ຊຽງຂວາງເປັນຂ້າຫຼວງ - ພະນີໂອດກໍ່ຍົກເອົາທ້າວເຍີ້ຍ
ທີ່ຍັງຄ້າງຢູ່ນັ້ນມາແຕ່ງຕັ້ງເມືອງ ແລະທາງຄວາມຍຸ້ງໄວ້ ແລ້ວກໍ່
ລົບໄປບາງກອກ ~~ຄວາມຍຸ້ງໄວ້~~ ຄື:

ທ້າວຊຽງຫົ້ງ ພະອິນທະລີ
ພະຍື່ສານ ພະນີຂອງຈື
ທ້າວຊຽງເພີ້ງ

ບາງຄົນຕາຍທີ່ບາງກອກ ແລະ ບາງເທື່ອເອົາທາດຊູ ຫຼືເມືອງຄຳມ່ວນ.
ຫົວໜ້າພານທີ່ເກັ່ງຂອງ ຄື ບ່ານໃຫຍ່ ເຈົ້າຄຳ ພອນສົງໄປ
ໃຫ້ຕາມ ກັບ ສົ່ງໄປບ່າງເມືອງ ທີ່ ວັງ... (ທ່ານ ລຸສ. Luce) - ຜູ້ນີ້ຈຶ່ງ
ບາງທີ່ສົ່ງໃຫ້ ທ່ານ ປາວີ ຢູ່ທີ່ ຫຼວງພະບາງ - ຜູ້ນີ້ກໍເຕັ່ງໃຫ້ທ່ານ
Councillor, ກາບີຢາ ແລະ ນາງຈິມລະ ໜົມ ມາເອົາຫົວໜ້າພານ ມາ
ຢູ່ເມືອງຄຳ.
ໃນ ປີ ໑໘໙໕ ປີຣອງເທື່ອ ພະ ນີ້ ວາງກໍ່ເອົາ ທາງທານ ໃປລັບ
ຫົວໜ້າພານ ທີ່ຫ້ວຍ ຊູ ຄຳ - ສັ່ງລົບກັນ, ຫົວໜ້າພານກໍເລີບ, ເລີ້ງລົບ
ໃດ, ແລ້ວກໍສົ່ງລົງໄປບາງກອກ. × × ×
ເຖິງ ໑໘໙໓ ປີກາໄຄ້, ເມືອງໃດ ດີ ລາວ, ທີ່ຫົວໜ້າພານຄືນ ແລະ ໃນ
ໂອກາດດຽວນັ້ນ, ເຈົ້າຄຳ ... ... ນັ້ນຊ່ວຍ ເມືອງ ຢູ່ວັງ
ທາງທັນ. ຄຳພວນ ແລະ ຫຼວງ... ... ທ່ານ ... ເລຣ໌ (Voler) ຈະກັບ
ລົບມາຊູຂວາງ ເພື່ອສືກາສາ ທີ່ ຄາງ ບ້ານເມືອງໃຫ້ດີຄືນ. ເພິ່ນຍັງ
ໄດ້ສ່ງໃຫ້ ປະ ເທດເມືອງ ເລສ ຮັກສາ ... ... ຜູ້ເປັນເຈົ້າຊູ
ຂອງ ເພິ່ນ ທີ່ ໃຫ້ເອົາ ໄປ ກໍາໄວ້ ທາງກອກ ໄດ້ ຢູ່ແລ້ວ ນັ້ນ ຄືນມາ
ແຕ່ວ່າເຈົ້າຂັນຕີ ໄດ້ສັ້ນ ພະຊົນໄປແລ້ວ ແລະ ໃຫ້ໄດ້ໃຫ້ເອົາ
ສົບຂື້ນຊູ ຂວາງ ທາງ ຄວາມ ນໍ້າ.

ຣາຊະການເມືອງ

ເມື່ອເມືອງ ໄດ້ຄືນຢູ່ ຊູແລ້ວ (໑໘໙໕ ປີກາໄຄ້) ຜູ້ກ່າງໜ້າ ປະ
ເທດເມືອງ ເສສ ກໍມາ ຢູ່ຊູຂວາງ ໃນປີນັ້ນ (ທ່ານເດີລີໂນ Delineau)
ເຈົ້າ ທ່ານ ເດີລີໂນ ມາຢູ່ນັ້ນ ທ່ານໄດ້ແຕ່ງໃຫ້

ເຈົ້າ ຄຳ ເຮືອງ

ພຽກເຈົ້າສິ່ງ ເປັນ ກາວບດາວ (ເຈົ້າ ຄາງ " ຂອງ ພອນ)
ແລະ ປັນເມືອງ ພອນ ເປັນ :

໑. ເມືອງ ຄຳ

໒. ເມືອງ ຄູ່

໓/ ເມືອງແສນ
໔/ ເມືອງສູຍ
໕/ ເມືອງຫົງສາ
໖/ ເມືອງຄອບ

ເຈົ້າຄຳເມືອງໄດ້ກະທຳເຊັ່ນນັ້ນ ກໍ່ເພື່ອຫຼຸດ ... ມານະ ... ເອົາ ລົງຄອງແຂວງ ແລະ ໃຫ້ມີແຕ່ເຈົ້າເມືອງປົກຄອງເມືອງຕ່າງໆ ເທົ່ານັ້ນຕໍ່ມາ.

ປີ 1673 ທ່ານປາກ ... ກໍ່ອອກຕີເມືອງສູຍ ຮວມເອົາເມືອງຄົງ ແລະ ໄດ້ຂຶ້ນວ່າເມືອງແປກ. ແລະ ອອກຕີເມືອງແສນ ຮວມເອົາເມືອງຄູນ ເພື່ອໃຫ້ມີແຕ່ 4 ເມືອງ: ເມືອງຄູນ, ເມືອງຄຳ, ເມືອງແປກ, ເມືອງໝອກ.

X X
X

ຫຼັງມີປາຖະເຈົ້າອິງທາຍຍວກພົງ ທີ່ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງໄປປົກຄອງ ສາມຄົນ: ເຈົ້າສີສົມພົນ, ເຈົ້າພົມຄົງ ແລະ ເຈົ້າດວງດີ. ເຈົ້າສົມພົງສົງມີກໍ່ໄດ້ກັບມາເປັນເຈົ້າເມືອງປໍ່ຣຄຳ ຫາດສົງຄົ. ດັ່ງວ່າເມືອງຍັງອາຍຸນ້ອຍ. ພາຫານໄຫຍ່ໄດ້ຂຶ້ນມາຕີ ທ່ານທ່ຽງຫົນແລ້ວ ກໍ່ລົງໄປຕັ້ງພົງມາແທນເປັນເມືອງ ແລະ ເອີ້ນວ່າ ປໍ່ຣຄຳໃໝ່ຄຳ ແລະ ຕັ້ງໃຫ້ເຈົ້າສີສຸວັນ ຂຶ້ນເປັນເຈົ້າເມືອງປໍ່ຣຄຳ ແລະ ໃຫ້ຫົວດ່ານ, ຂ້າງງູໃຫ້ຈົ່ງຄົງ ເປັນຂຸນແຂວງທັງນັ້ນ.

ເມື່ອຕັ້ງໃຫ້ເຈົ້າສີສວນ ເປັນເຈົ້າເມືອງປໍ່ຣຄຳ (ກ່ອນພູ່ຈະໄດ້ດັບມິ່ງບູ່ງ) ເຈົ້າປ່ຽງກອງການພົມພອນ ຄົວພວນ ພົນຄົນ ... ໄຫຍ່ໄດ້ກອງລົງໄປປັບ ໄດ້ມາຕັ້ງປໍ່ຣຄຳຕໍ່ມາ.

ເຈົ້າສີສວນ ຖຽງອາມີຈະກັບມາແລ້ວ ເຈົ້າພົມຄົງ ຕົ້ນລູກກໍ່ໄດ້ຂຶ້ນເປັນເຈົ້າເມືອງ. ຕໍ່ມາເຈົ້າດວງດີກໍ່ໄດ້ເປັນເຈົ້າເມືອງປໍ່ຣຄຳຕໍ່ໆມາ ....

x x

x

ເມືອງ ຍວນ ເປັນເມືອງທີ່ເຄີຍ [illegible]
ດາວ ແລະ ເຄີຍ ໄດ້ຮັບ ຕ່ວງ ທຸກ ຍາກ [illegible]. [illegible]
ເຖິງ ເຈົ້າແຜ່ນດິນ ກໍ່ [illegible] ໄປແລ້ວ. ເຖິງ ຢ່າງນັ້ນກໍ່ດີ
ເຈົ້າແຜ່ນດິນ [illegible] ກໍ່ ຍັງ [illegible] ສ້າງ ບ້ານແປງ
ເມືອງ ໃຫ້ມີ ສີ ສັນ ງາມ ຂຶ້ນ ດັ່ງ [illegible] ທີ່ເຮົາ ຍັງ ເຫັນ ເປັນ
ຕົວຢ່າງ ຢູ່ທຸກ ວັນນີ້.

ນອກ ຈາກ ການ [illegible] ຕ່າງໆ [illegible]
ຍັງ [illegible] ເມືອງ [illegible]
ເຫຼືອ ຢູ່ ແຕ່ ບາງ [illegible] ທີ່ ໄດ້ ເອົາ [illegible] ຢູ່ ໃນ [illegible]

ປັດຈຸບັນ [illegible] ເມືອງ ຍວນ ຍັງ [illegible] ແລະ [illegible]
ວັດ [illegible] ໃຫ້ [illegible]. [illegible] ເຮົາ ຍັງ ເຫັນ
ວັດ ທາດ ແລະ ບ້ານ ຕ່າງໆ ເປັນ [illegible] ແລະ [illegible]
ບ່ອນ [illegible] ຢູ່ ໃນ ເມືອງ [illegible] ແລະ [illegible]

[illegible] ຕ່າງໆ, [illegible] ວັດວາອາຣາມ
ທາດ, [illegible] ຍັງ [illegible] ຢູ່ ນັ້ນ ເຮົາ ກໍ່ [illegible] ຄວາມ [illegible] ໃນ [illegible]
[illegible] ເມືອງ ຍວນ ນີ້ ໄດ້ ເປັນ ເມືອງ [illegible]
ແລະ [illegible] ຍວນ ທັງຫຼາຍ ກໍ່ ເປັນ [illegible] ຕ່າງໆ [illegible]
[illegible] ນີ້.

x x

x